

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 18.

V Ljubljani, 15. septembra 1886. l.

XXVI. leto.

Slomšek pa Pestalozzi.

Ali je „Blaže in Nežica“ res plagijat?

Ako bi se kedaj našel vesten zgodovinar, ki bi hotel spisati kulturno zgodovino različnih narodov s posebnim ozirom na težkoče ovire, koje so nastajale narodu pojedincu v njegovem kulturnem razvitku iz krajnih razmer in osobito od sovražnih sosedov, ne mogel bi izvestno pozabiti malega slovenskega naroda. Komaj so se naši pradedje nekoliko odpočili od ónega čudnega narodnega beganja, ki je zgodovina imenuje „preseljevanje narodov,“ dospevši v drugi polovici 6. stoletja iz skrajnega vzhoda v sedanjo domovino, užé so se čutili obdane od naj različnejših boja in ropa željnih ljudstev, katera so je začela od vseh strani napadati: od severa Germani, od juga Grki, od vzhoda Obri in od zahoda Lombardi. Da, še celó pred Franki, tedanjimi gospodovalci Bavarcev, niso imeli naši očetje mirú. Res je sicer, da se tem mnogobrojnim napadovalcem ni posrečilo stalno si podvreči ali uničiti naš žilav narod, če tudi so jim verske in socialne razprtije naših pradedov olajševale pot; a na njihova mesta so stopili drugi še nevarnejši sovražniki Slovencev. Naj imenujem le Lahe, Madžare in Turke. Posebno pa ne izginejo turški boji našemu narodu takó hitro iz spomina. Kakor je res, da ni bilo večé nesreče za Evropo kot prihod Turkov, kakor je res še dandanes ni večé sramote za evropsko civilizácijo, kakor je turško gospodstvo na balkanskem polotoku, takó je res, da ga ni naroda v Evropi, da bi bil prestal — z vspehom prestal — takó mnogobrojnih, dolgotrajnih in krutih bojev s Turki, kakor mali slovenski narod — brez zaveznikov, iz lastne moči. Dve sto let je razsajala ta turška pošast po slovenskej zemlji, morila oslabele starčke, davila nedolžne otročiče, skrunila deklice, odpeljevala v sužnost mladeniče, i. t. d. — Kaj je pomagala našim očetom sklonost k mirnemu življenju, ljubezen za poljedelstvo, óno pravo podlogo srečnega življenja in omike? Kaj jim je pomagalo milo in prijetno podnebje v novej domovini, ugodna svetna lega v sredini Evrope ob jadranskem morji, na kojem je užé pred njihovim prihodom evela kupčija in obrtnija? Kaj so jim pomagali vsi ti važni povspešitelji imovitosti in omike, ko pa sto in stoletja niso so bili varni svojih sovražnikov. Z mečem v roci so morali svojo zemljo orati, sejati in žetev spravljati, ako niso hoteli lakote poginoti. Kakó da bi jim bilo mogoče misliti še na dušno hrano: omikati se, gojiti znanosti in umetnosti! *Inter arma Musae silent.* Njihovej hrabrosti in domoljubnosti se imamo zahvaliti, da naš narod sploh še živi, da ni izginol iz zgodovine, da je ohranil svoj jezik in svojo vero.

Turški boji so prenehali, Slovenci so prišli k Avstriji, niso bili več takó izpostavljeni vsakdanjim napadom sovražnih sosedov. A ta zaslomba jim ni dajala vsega, česar

potrebuje narod k svoji sreči. Mirni časi so se vrnoli tudi v Avstrijo in v naš narod. Telesne krvi mu ni bilo več prelivati, a prelivati je začel svojo dušno kri. Iz telesnih bojov se zunanji sovražniki je nastal dušni boj za ravnopravnost jezika v šoli in uradu z domačimi narodi. In ta boj se bje še dan danes. Slovenec plačuje državi pošteno davek v krvi in denaru, daja jej svojo neizkaljeno zvestobo, daja jej vse, kar se more od malega, hrabrega in zvestega naroda terjati, ne prejema pa v narodnem oziru óne zaslonbe, koja mu tiče po najbolj omejenem človeškem umu in koja uživajo drugi avstrijski narodje. Od najviše do najniže šole se mu vsiluje tuj jezik, v tujem jeziku se Slovenec sodi, v tujem jeziku plačuje davek, tujci se šopire na najviših mestih v njegovej domovini, tujci uživajo dobrote od vseh vzobrazovalnih ustanov, za katera se mora tudi Slovenec žrtvovati. Drugi se veselé — ón trpí! In ko ta ubogi narod-trpin, kojemu je skôro vsaka pot do kulturnega razvoja v narodnem smislu zaprta, poprosi trohice pravične ravnopravnosti, odgovorí se mu: nisi še omikan! in ko skuša po svojih šibkih močéh napredovati, svoje slovstvo obogateti, ter poprosi dejanskega priznanja tam, kamor se steka sad njegovih žuljev, reó se mu: nimaš še literature!

Ako torej našemu narodu celó od te strani, kder so mu le pravične podpore v narodnem napredku dolžni, ne dohaja drugega nego ovire, česa naj pričakuje še od svojih mogočnih, preširnih, državnih dobrot presitih sosednih narodov! — K zagrizlemu oviranju se pridružuje še zasmehovanje, oholo roganje in zaničevanje vsega, kar je slovenskega.

Tù pride preširen grof, masteč se ob žuljih slovenskega trpina, naslednik provzročiteljev nekedanjih kmetskih puntov, ki so v 16. stoletji krvave rane sekali našemu ubogemu narodu, tù pride — pravim — ta preširen grof v središči Slovenije v zbornico slovenskih poslancev mogočno seboj nesóč dvoje ljudskošolskih učbenih knjig, oblastno se zareží rekóč: Pod pazduho nêsem vso slovensko literaturo!

Mimo okna knjigarne gredé zagleda neslovenski časnikar dvoje izpostavljenih knjig družbe sv. Mohorja in v prihodnjem listu svojega glasila se užé čuti zmožnega soditi o našem slovstvu, kazóč óni izpostavljeni knjigi: to je vsa slovenska literatura!

Zopet se drugemu ne posreči v našem središči našo narodnost žaléce rogoviljenje, mašúje se ter napiše dvoje tendencijoznih sestavkov „über die slovenische Literatur“, v katerih se frivolno roga vsemu slovstvenemu delovanju našega naroda, in kar še najde milosti v njegovih zaslepljenih očéh, to so nam spisali „Nemci“, kakor Trubar, Preširer*), i. t. d.!

(Dalje prih.)

Nravnost pri mladini.

(Spisal France Bajt.)

(Konec.)

Našel sem najnavadnejše pogreške in napake zoper nravnost in rekel, da je treba te napake prav presojeti, da, kdor napake, njih uzroke in povode spozná, bode se tudi pravih sredstev posluževal, da jih odpravi; omenil sem, česa se ima učitelj ogibati in kaj storiti, da vzbuja in krepcá nravnost pri mladini. Omenim še, da so šolske knjige

*) Naj podam tù le eno cvetko iz tega „strokovnjaškega“ opisa našega slovstva! O pravilnem pisanji priimka našega prvega pesnika Preširna so naši jezikoslovci užé mnogo pisali, temeljito razpravo o tem nam je podal Levstik v I. zvezku Jurčičevih „Listkov“. A pravi razúdar tega imena se je rodil še le te dni v graški „Tagespošti“. Čestiti bralec, le beri in strmi! Prešcher, Prešcher, ahd. Brozzo, von Brort-Pfeil. Der Name kommt in Süddeutschland, das Zeitwort „prešchern“ = Pfeilschnell, in ganz Deutschland vor. „Er prešcherte“ oder „er prešchte davon“. — Sedaj naj pa še kedó trdi, da ni „jezikoslovnih“ norcev na svetu!

Pis.

in pouk, ki ga dobiva mladina iz njih, kaj dobri pripomočki k nrvnosti, ako zna učitelj svoj pouk tako urediti, da se ne samo duh bistri, ampak vedno tudi srce blaži.

Naj še izrazim svoje misli o tem, kaj je storiti učitelju v takih slučajih, kadar stariši učitelju nasprotujejo in to ukazujejo, kar je on prepovedal. — K temu povem vzgled iz lastne skušnje. Nek oče pošilja svoja dva sina k meni v šolo. Eden hodi v nadaljevalni tečaj, drugi pa, star 10 let, je učenec v vsakdanji šoli. Ko sem prišel na svojo zdanjo službo, zapazil sem, da sta večkrat celó pred mojim stanovanjem tobak kadila. Bila sta opominjana in ker to ni pomagalo, tudi večkrat kaznjavana, a vse ni kaj izdalo. — Ko nekega dne zopet izvem, da je mlajši kadil, mu zopet zažugam, da bo zaprt. Pa kaj mi pravi! „Oče mi je ukazal kaditi in je rekel, da mi Vi tega ne prepovedujte!“ Na opombo, da hočemo videti, ali prepovem, ali ne, preidem zopet na pouk. — Ko je bilo po dveh urah $\frac{1}{4}$ ure prosto, dobim po naključbi očeta pred šolskim poslopjem in mu povem, da sem prisiljen njegovega mlajšega sina zapreti eno uro, ker je zopet kadil, kar šolske postave strogo prepovedujejo še učencem višjih šol. — „Ali je kadil v šoli?“, me osorno zavrne oče: „zunaj šole mu vi ne morete ukazovati!“ Mojemu otroku je tobak za zdravilo. Ko je bil še majhen in hudo bolan, sem ga samo s tobakom ozdravil. — „Lé zapirajte ga, jaz mu bom pa le kupoval tobak, da ga bode kadil.“ „Glejte, da se ne bodete kesali današnjih besed“, sem odgovoril ter šel od njega. — Na moj predlog je bila krajna konferencija zastran tega slučaja in k tej oče na opravičenje povabljen. Ker ni prišel, napovedan mu je bil zopet dan, da mora priti h krajnemu šolskemu svétu. — Po nekaterih osebah dal sem mu razumeti, da ga čaka izguba časa, denarja in nevarnost, da izgubi delo v tovarnici, — bil je namreč delavec v tovarnici —, če bi ne ubogal poklica krajnega šolskega svéta, pred katerim se more prijateljsko vse poravnati. — Mož je prišel, se udal, svojo krivdo spoznal, in od takrat so on in njegovi otroci jako uljudni proti meni, ker menijo, da se mi imajo zahvaliti, da oče zaradi žaljenja časti in upornosti ni bil izročen slavnemu c. kr. okr. šol. svétu v kazen. — Od takrat ni bilo videti in slišati, da bi bila omenjena učenca, ali kateri drug kadil; stariši in otroci so o tem dogodku zvedeli, in odpravljena je grda razvada pri šolski mladini.

Kaj tedaj v takih slučajih storiti, kadar stariši učitelju nasprotujejo? — Kaj mu je dalje početi, če njegov vpliv ne zadostuje, otroke zunaj šole nadzorovati in strahovati, ker jih drugi in mnogokrat celó stariši sami k napačnemu napeljavajo? —

Ako stariši učitelju nasprotujejo, zgodí se to iz nevednosti ali iz hudobije. — Če je prvo, se jih pouči; če iz hudobije nasprotujejo, treba jim je po sili pokazati, da učitelj izpolnjuje zapovedi više autoritete, katera pa tudi nad njim čuva in katerej mora biti vsak pokoren, če ne z lepo, pa s hudo.

V slučajih, kadar učitelj vidi, da njegovega ukaza učenci ne bodo ubogali, kakor vzemimo obiskovanje plesišča, kamor po vaseh dère staro in mlado, v takih slučajih učitelj ne bode prepovedal s kaznijo, ampak samo svetoval in opominjal. Dobro in potrebno je, da v takih slučajih določuje krajni šolski svét in stopi v prijateljsko zvezo z županstvom in občinskim starešinstvom. Ti izvrše, prepovedó ali določijo, kar presega zmožnosti in delokrog učitelja in krajnega šol. svéta. Ako bi bilo županstvo samo malomarno, bi ne ostalo drugo, nego v sporazumljenji s katehetom stariše prigovarjati, naj gledajo na svoje otroke. Stori se, kar se more.

Ako učitelj ne izgubi nikoli izpred oči smotra, do katerega mu je privedi izročeno mladino; ako jo previdno in vztrajno varuje navedenih in družih napak; ako se pri vsakem početji v šoli drži in poslužuje pravih sredstev in pri pouku vsakega predmeta na to gleda, da se gojencem um bistri, srce blaži, značajnost in dopadajenje v dobrem krepčate, — blagoslovljen bode njegov spomin; z veseljem se ga bodo spominjali možjé in

žene, ako bi mu tudi obilni trud težavnega poklica ne pustil doživeti starosti in se veseliti srečnega in blaženega uspeha, za kar je vztrajno deloval.

Knjiga Slovénka

v

XIX. veku.

Jožef Rozman Trebanjski r. v Ljubnem 11. febr. 1801, za mašnika posvečen v Salzburgu l. 1824, pastiroval duhoven pomočnik v Šent-Jernej, Semiču, Šmartinu pri Litiji, župnik v Borovnici, v Cirknici dekan in od l. 1848 v Trebnjem, kjer je u. 10. julija 1871. — Spisal je nekaj molitvenikov na pr.:

a) Oče naš, kateri si v nebesih, ali mnoge molitvice v čast našiga nebeškiga Očeta. — b) Posvečeno bodi tvoje ime, ali nauki in molitve za mlade ljudi, zlasti za otroke. Pridjan jim je tudi Katekizem. 12. str. 286. — c) Daj nam danes naš vsakdanji kruh, ali mnoge molitve, v katerih po Jezusovim nauku Očeta, ki je v nebesih, vsiga prosimo, česar vsak dan za dušo in telo potrebujemo. V Ljubljani l. 1851. 3. nat. str. 357 (Vid. Zg. Danic. 1854). — Bil je izvrsten govornik, in nekaj njegovih pridig se je izročilo d) Duhovnemu Pastirju, ki jih donša v sedanjih oblikah na pr. l. 1885. v praznik vseh svetnikov: Tudi nam je mogoče sveto živeti, ker 1. nimamo večih zadržkov na potu kreposti, kakor so jih svetniki imeli in ker imamo 2. ravno tiste pripomočke k svetosti in zveličanju, kakor so jih svetniki imeli. — Spomin vernih duš v vica h. Grobi nas učé: 1) spomin pokojnih z žalostjo obhajati; 2) njih poslednjo voljo natanko spolnovati; 3) veseliti se, da se kmali z rajncimi spet vidimo, in 4) če so v kraji očiščevanja, jim po svoji moči iz njega pomagati . . . Tukaj počivajo moj oče, si misli hvaležni otrok na grobu; tukaj so pokopani moja mati . . .; tukaj leži, si misli zapuščeni zakonski, moja žena . . .; tukaj leži, si misli zapuščena vdova, mož, pač dober mož, gospodar in oče je bil, molitev in delo je bilo njegovo največe veselje, kako skrbno je otroke od hudega na dobro obračal, kako rad je ž njimi molil, kako mi jih je priporočal še v zadnjem trenutku, predno je izdihnil svojo blago dušo, naj jim bom dobra in skrbna mati, naj jih vendar varujem, da nobeden ne bode pogubljen! itd. itd. (Prim. tudi Slov. Prijatelj). — Tu in tam je kaj priobčil po Novicah, pa iz Tržiča o Vodniku (Vid. Spomenik 1859 str. 17).

Jožef Rozman Konjiški r. 10. jan. 1812 v Šmartinem poleg Kranja, v latinske, modroslovske in dve leti v bogoslovske hodil v Ljubljani, dve pa v Celovcu, posvečen 1835, kaplan pri sv. Martinu nad Celjem, v Šent-Ropertu, v Loki, na Laškem, župnik od l. 1842 v Šent-Ropertu, l. 1848 korar v Šent-Andreju, l. 1850 semeniški ravnatelj in bogoslovcem učitelj katehetike in pedagogike, l. 1854 vrši ogleda ljudskih šol, 1858 nadžupnik Konjiški, častni korar, u. 12. avg. 1874.

Slovenski pisariti jel je s Slomšekom med bogoslovci, ki se omenjajo v dotičnih a) knjižicah (Perpovedi, pravlice, sedem novih pripoved itd. vid. I. Knj. Lend. str. 232. J. R. t. j. Jožef Rozman; prim. Jezičnik XXIV str. 2 itd.). —

b) V Drobotincah, kjer se nahajajo razni in čvrsti spisi njegovi na pr. l. 1849: Novi zvonovi na Laškem. — L. 1850: Jožef Zore, kerčmar; Prava vera čez vse velja. — L. 1851: Kaj stori sv. Duh. Pokušne za šolo. Matija Balon tehant itd. Od rud. Iz deržavoznanstva. Martin Lašič, teržan itd. — L. 1852: Od božjih potov. Blagoslovljenje nove cerkve. Simon Klančnik. Mica Srebot, Mastnakova; Auguštin Šefler. Turki

na Koroškem. Gorje lažnjivcu. Najdeno odrajtaj itd. Kratka dogodivščina starega sveta. Od živalstva. Od planetov ali premikavnih zvezd. Od nepremikavnih zvezd. — L. 1853: Blagoslov novega pokopališča. Kerš. beseda. Pridiga v god sv. Jurja, sv. Joana Kerstnika, sv. Helene. Franc Hladnik. Marko Hanžic. Joan Vašal. Križarske ali svete vojske. Hudič si sedeža iše in kje ga najde. Kratka dogodivščina slavianskega sveta. Amerika najdena itd. — L. 1854: Zveličana Hema. Nekaj homiletiških pridig (str. 3 — 38). Leonard Hodiščan viši škof. Jakob Rormeister. Martin Pegeus. Mica Bezgovšek Lokošica. Kristina. G. Bonard. Turki na Krajskem. Osmero prilik o pokori. Basni. Sadike in rastline. Križ našega odrešenika. — L. 1855: Magnus Klein opat. Ana Ribežl Brežnica. Sveta Melania. Kako so Koroški Slovenci se pokristianili. Nekaj za može — za žene itd. Prilike, basni. Kateketika (str. 211 — 385). — L. 1856: Keršanska beseda — 4 pridige: od pregrešnega železja; od gizdaste, pregrešne obleke; od škodlive rabe tobaka, od pijanosti (str. 3 — 35).

c) Drobtince za leto 1851. VI. V Celovcu. 8. XVI. 264. Leon. — L. 1852. VII. 8. XV. 272. — L. 1853. VIII. 8. XX. 282. — L. 1854. IX. 8. XVI. 268. — L. 1855. X. 8. XV. 385. Te letnike je vredoval Jožef Rozman. Ker se v njih mnogotero pojasnjuje napredek našega slovstva, naj se kaže tu iz raznih predgovorov nekoliko na pr.:

Predgovor 1851. Drobtince VI. tečaja so svojim peterim tovaršicam, ktere so se po svetu že razšle, od glave do nog kakor sestra svojej sestri podobne. Jednako so opravljene, jednaki jezik govoré, le tu in tam nekoliko po novih oblikah zavijajo . . . Dosihmal so jim Celjski opat, čast gosp. Matija Vodušek potni list podpisovali, ali zavolj mnogih skerbi in raznih opravil se niso mogli više s tem delom pečati. Da bi tedaj Drobtince doma ne zaostale, sim ga letos jaz jim podpisal, in prosim ob jednim vse ljube čitatelje ali bravce, da bi jih blagovoljno sprejeli in tud svojim znancom in prijatlom priporočili . . .

1852. VII. . . . Nadjam se, da Vam dopadle bodo letošne Drobtince, in reči si upamo, da kar njih notranjo ceno zadene, se ne vstrašijo nobene svojih prejnih šesterih tovaršic; kajti bogato smo jih obdarovali, okinčili in ozalšali, smeli bi reči, kakor nevesto na dan njene poroke . . .

1853. VIII. . . . Dasiravno so Drobtince toliko hčer že preskerbele, in jim toliko dragega blaga podarovale, jim dosihmal primérne dote še ni zmanjkalo. Sopot vam pošljejo zalo in ljubeznjivo hčerko; osma je že, po navadi okinčena in obdarovana z raznoteraj roboj, tako da se nadjati smémo, da se Vam gotovo kmalo bo prikupila . . .

1854. IX. . . . Naš cilj in namen je, pomnožiti po Drobtincih čast božjo, in pozdigovati više in više pravo djansko (moralno) omiko slovenskega ljuda, povédati pa tudi vmes za smeh in kratek čas kaj; kajti človek od težkega dela vtruden potrebova počitka, da se okreva; duša pa tu in tam kakega razveselovanja, da se preveč ne opeha in ne omaga. Zategadel, ker vidimo in slišimo, da večina slovenskega roda rada prebéra naše Drobtince, hočemo, dasiravno narejajo mnogo dela in truda, vendar le še nabirovati in sostavljati jih, ako ne za več, saj za eno léto še; in prosimo ponižno zdajle vse slovenske rodoljube, podpirati nas in pošiljati nam prikladnih sostavkov itd.

1855. X. . . . Da so Drobtince letos obširniše od poprejnih, pride od tod, ker pridjana jim je „kateketika“ ali poduk pervencov u sveti veri Jezusovi, kakor se uči in razlaga u šentandrežkem semenišču. Z letom 1855 bodo Drobtince berž ko ne končale svoj tek, in posihmal menda ne bodo več hodile po svetu . . . Kar so naukov, svarov in opominov prinesle, naj jih Oče nebeški svojim svetim blagoslovom urodoviti, da bodo

še u poznih poznih letih razširjale čast božjo, in podpirale časno in večno srečo slovenskega ljudstva! . . .

d) Kateketika ali Poduk pervencov u sveti Jezusovi veri. Spisal Jožef Rozman, učitelj kateketike in detovodstva u šentandrežkem semenišču. U Celovcu 1855. 8. str. 181. — Iz Kateketike, ktero je posebej za bogoslovce dal na svetlo, in kateri geslo je sv. Krizostoma slovo: Ni višje umetnosti od reje otrok — bodi n. pr. §. 72. Važnost jezika sploh:

„Jezik je nad vse važen — po njem namreč izobražujemo ne le samih sebe, in napredujemo u vednostih in znanostih; temuč naznanjamo tudi drugim svoje misli in želje, in izbujamo predstave, razumke, občute in naklepe u njih — na njem torej sloni naša izobražba in izobražba našega bližnjega. Je jezik zmeden, so zmedeni tudi razumki; je jezik nedoločen, volja ne ve, kam bi se obrnila, in omahuje zdaj na eno stran, zdaj na drugo; je jezik merzel in na pol mertev, se čuti ne vnamajo in ne plamené, ravno ker jim manjka pravega netila. Je pa jezik lepo vravnan, je določen in iskren, so lepo oskerbljeni tudi razum, volja in serce.

Jezik naj več pomaga poduk oživljati, razjasnovati in mil obraz mu davati. Postavim kolikokrat se primeri, da kake reči ne razumevamo zavoljo neprikladnosti besedi in izrazov, in clo studiti se nam jame; ako pa se ravno tista reč razlaga nam z drugimi besedami, se zdeva nam lahka in razgovetna, in poslušamo jo radi in z veseljem. Iz tega se ne težko vidi, da na jeziku, to je na besedah in izrazih je močno veliko ležeče u kateketičkem poduku, in da vsakega kateketa je sveta dolžnost, prizadevati se z vso skerbjo in močjo, tako govoriti in upotrebovati take besede in izraze, da namen kateketičkega poduka doseže se naj gotoviše. Ni zadosti, da le kateket razumeva samega sebe in rabi u pristnem pomenu vsako besedo, temuč tudi učenci morajo jemati vsako besedo u tistem pomenu, u kakoršnem je njih učitelj jo rabil. Ni zadosti, da ogiba se samo mračnih in napčnih izrazov; marveč tako jasno in določno naj govori, da ni mogoče, u krivem pomenu jemati njegovih besed. — U resnici! pač ni treba posebne bistrosti, spoznavati da jezik je neprecenjen dar božji, po katerem dohaja nam nepopisljivo veselje, po katerem razločujemo se od neumne živine, in se vzdigujemo in pogovarjamo z Bogom, kateri izvir je vsega dobrega in bitje naj bolj popolnoma. — Smert in življenje sta u oblasti jezika, pravi sv. pismo (Preg. 18, 21); oj da bi pač tudi spoznavali veliko vrednost jezika! da bi vselej in vsikdar umno govorili, govorili u večjo čast božjo in govorili u svojo in svojega bližnega srečo časno in večno! (str. 321. 322. Drobt. 1855).

e) Abecednik za slovensko-nemške šole . . . f) Malo Berilo za prvošolce . . . g) Kerščanski katoliški nauk okrajšan . . . h) Kratka dogodivščina svete vere Jezusove . . . L. 1850. 1852 (Vid. Kateket. str. 385). — L. 1874. 8. 170 (I. Knj. Lend. str. 248—9. Jezič. XXIV. str. 15).

f) Cvetje keršansko-slovenske zemlje. Pridnim mladenčem in deklíčem v darilo nabral in v venec povil Jožef Rozman. V Celovcu 1857. 8. str. 101. Nat. in prod. J. Leon. Z 9 podobšinami — po Drobtinicah: Sv. Mahor in sv. Fortunat; sv. Maksimilian; sv. Viktorin; sv. Miklavž; sv. Rupert; sv. Modest; sv. Ciril in sv. Metodi; sv. Lihard; sv. Hema. — V predgovoru kaže se lepi namen tej knjižici, namreč: „Naša ljuba slovenska zemlja, ki nas rodila je, se mi zdeva velik in veličasten božji vert, v katerem raste mnogo zalih dreves in lepih cvetlic prave izveličanske vére. Ali pa veste, kdo je prvi v potu svojega obraza sadil ta božji vert med nami? kdo polival ga s svojo kervijo? kdo postavil toliko belih cerkvá in zalih samostanov, ki so duhovski tabri naše svete cerkve? . . . — Ali ni mar žalostno, da mnogo mnogo je Slovencev, ki še po imenu ne pozna pravih oznanovavcev naše svete vére? ali ni gerdo, da tako malo obrajtamo,

tako slabo cenimo ravno tiste svetnike in svetnice, ki so živeli tu v naši domovini, so mnogo se potili in tudi svojo kri prelili, da so zapustili nam naj večje bogastvo, naj lepši zaklad, sveto vero nanreč? — Najdejo se nehvaležniki, katerim podobe naših domačih svetnikov in svetnic niso po volji, in clo iz cerkve bi jih djali, naj bi le smeli... Hvaležnost in spodobno čast do prvih apostolov naše ljube domovine med nami obuditi, posnemo njih svetih čednost oživiti, in obilniši blagodar njih mogočne prošnje pri Bogu za naše kraje dospeti, sem to nebeško „Cvetje keršansko-slovenske zemlje“ nabral, in ga sosebno vam, mladenči in dekličiči, v darilo podam... Ker je pa za človeka tudi dobro, da vê kaj ne samo od vasi ali dežele, v kateri živi in v kateri je bil rojen, timveč tudi od drugih krajev in dežel, sem na koncu vsakega življenjopisa dostavil nekoliko čertic iz zemljopisa, in se nadjam, da bom tudi s tim vam ustregel. Z Bogom!

g) Družbine bukvice za dekleta, ki so pri deklički ali križovski družbi v Konjicah. Spisal J. Rozman. I. Natis menda l. 1860. V Ljubljani V. natis l. 1868. 8. 482. — VIII. l. 1874.

h) Družbene bukvice za žene in hišne gospodinje, ki so pri križovski družbi v Konjicah. Spisal J. Rozman. V Ljubljani 1864. 8. str. 48. — Družbine bukvice za dekleta, ki so pri deklički ali križevski družbi v Konjicah in tudi za druge pobožne ženske. Spisal Jožef Rozman, pokojni Konjiški nadžupnik. V Ljubljani 1886. 8. 538. Natis XI. Zal. Gerber. —

Vodil in vladal je bratovščine vse; posebno skrb je gojil za Križevsko. V njej je imel stanovske nauke dekletom vsaki mesec, možem, mladenčem in ženam vsaki drugi mesec. Potem je za vsak stan spisal postave ali vodila, za dekleta pa celo molitveno knjigo. Po Rozmanovem prizadevanju moramo v resnici o tej družbi reči, kar pravi družbina pesem:

Prelep vrtec vidim stati,
S cvetjem čednosti nas'jan,
Lesketa se v zarji zlati,
S svetim naukom okopan;

In cvetlic prelepo cvetje
Je pobožnih duš zavetje;
Vrt je križu posvečen
In Mariji izroččen.

Bil je J. Rozman izgleden duhovnik in vnet dušni pastir, pa tudi navdušen Slovenec in iskren narodnjak. Sleherno slovenskemu ljudstvu koristno podvzetje je po moči podpiral in pospeševal na pr. Družbo sv. Mohora, Slovensko Matico s 1000 gld., Čitalnico v Celju, Slovenijo, Političen list Slovincem silno potreben itd. „Ravno oni pa so tudi z svojim umom prvi opazili, da od društva ustanovljeni list „Slovenski Narod“ zahaja na kriva pota, ter so takoj iz društva izstopili, ker njihovo svarjenje in opominjevanje ni nič pomagalo (str. 34)“. Krivemu liberalizmu nasprot je vstanovil brž v Konjicah katoliško politiško društvo, ktero je pod njegovim predsedništvom jako vspešno delovalo. Koliko je daroval v dobrotne namene, kaže njegova oporoka in nekoliko „Spominska knjiga Konjiške nadfare in dekanije“, ktero je jel spisovati. V njej je nam posebno znamenito, kar pripoveduje o svojem slovenskem napredovanju na pr.: „Sčasoma sem se začel vadiť v slovenskem pisanji, sem tu in tam škofu kaj pomagal... Vredništvo Drobtinic sem popustil zavoljo sitnosti, ki so me zadevale... L. 1851 sem postal višji ogleda ljudskih šol cele lavantinske škofije, kar mi ni bilo po volji, a bil sem nekako primoran... Višji šolski ogleda biti in voditi šolstvo cele škofije — je v resnici velika in blaga naloga; kaj bi človek lahko storil, ko bi smel delati po moralnih in pedagogičnih načelih. Ali kaj! ko so mi bile roke na vse strani zavezane in nisem družega bil, kakor stroj v vladinih rokah, sem nanzanjal in izpeljeval le, kar so mi v Gradu in Celovcu velevali. V Celovcu je bil šolski svetovalec Simon Rudmaš, ki je bil bistra in umna glava in torej maternega jezika

in narodnega razvijanja v šolah ni zatiral: ali v Gradcu sta bila dva zagrizena Nemca, Hermann in Jarisch, ki sta hotela slovenščino v slovenskih šolah popolnoma zatreti in sta me dolžila, da sem sovražnik nemške kulture. Prosil sem za tega del rajnega škofa pismeno, da bi me odstavili od te službe, pa niso hoteli. Tudi v Ljubljani je bila neka stranka, ki se je kranjščine pretrdo držala in napredovanje šolstva zavirala. Takrat ste izišle na Dunaju v zalogi šolskih knjig dve: „Abecednik za slovensko-nemške šole“ in „Malo berilo za prvošolce“ z nekterimi novimi oblikami in besedami, pa proti vpeljavi teh knjig v ljudske šole na Kranjskem se je protestiralo iz Ljubljane pri ministerstvu (str. 17)“. — Temu nasprot pošlje 14. jan. 1853 J. Rozman ministerstvu obširno pismo, v katerem pobija ugovore ljubljanskega protesta, zagovarja nove šolske bukve, oblike in besede ter izpoveda odkritosrčno svoje misli o slovenskem jeziku in slovstvu. Celo pismo je v omenjeni „Spominski knjigi“ prepisano in ima za naše šolstvo zgodovinski pomen (str. 17, 22, 23). — Dopisoval je prva leta časih tudi v slovenske in nemške liste. Nekteri njegovih spisov se nahajajo po slovenskih Berilih za latinske šole. Govoril je najrajši slovenski, počasno in premišljeno, zmirom pravilno, kakor pravite po pismu. Slaven spominek dan mu je v knjižici:

Jožef Rozman, kn. šk. konzistorialni svetovalec, častni korar Lavantinske stolne cerkve, dekan in nadžupnik Konjiški. Izgled pravega dušnega pastirja in krščanskega rodoljuba. Spisal Ivan Skuhala, kaplan Konjiški. 1874. 8. 61. Zal. pisatelj. Natis. Narodna tiskarna v Mariboru.

Pridejana je „Pogrebna beseda“, ktero mu je govoril kanonik Fr. Kosar, in „Pesem“ žalostinka, v spomin zložil J. Virk, kjer milo poje na pr.:

<p>1. Ko kaplja kane, alj se zvezda utrne,
Grom hraste in pečine v brezno zvrne:
Tak hitro ugasne nam življenja dan.
Tako glej, Jožef Rozman zdrav se pelje
H prijatelju, ko grenka smrt postelje
Mu postlico krvavih smrtnih ran.
Dvanajsti dan avgusta zdrav odide,
O strašni dan! — pa več nazaj ne pride.</p> | <p>4. Počivaj sladko, biser vekoviti,
Nadžupnik, častni korar! v slavni kiti
Slovenskih zvezd se vtrinaj Slave sin!
Počivaj sladko, srce ljubeznjivo,
Ki si za rod gorelo nevsahljivo,
Oddehni si od truda, tug in bolečin!
Raduj se, dobra duša, limbar čisti,
Duhovstva cvet in jagnje brez zavisti!</p> |
|---|--|
5. Ovčic ljubezen, revežev solzice,
Oltar kamniti. cerkve krasno lice,
In zvóni vbrani, — bodo Tvoj spomin;
Katoljske družbe in zavodi mnogi,
Dobrote Tvoje v vsakoršni nadlogi,
Pleto Ti venec, dični Slavjanin:
Dokler v Konjicah bivajo Slovenci,
Ti bodo kinčali gomilo z venci.

Iz šole za šolo.

Razzlogovanje.

(Sestavil **Fr. Jamšek.**)

(Dalje.)

ILV.

(Učitelj napiše na šolsko tablo, šolarji prepisejo.)

1.

Namesto: Smert pobira. Vert je odpert. Seršeni serkajo sladčico, piše se: Smrt pobira. Vrt je odprt. Sršeni srkajo sladčico.

Pravilo.

Pred črko **r** ima **e** zamolkel glas, zato se izpušča, kadar pride za **r** eden ali več soglasnikov; **r** pa postane samoglasnik. Izjeme so le v besedah: cerkev, Jernej, meterska mera, primerno, primerjam, perje, stoterno, večerna pesem, verne duše, zameriti, bernja, Štajersko, zmérno.

Narek 1. Bučele srkajo strd iz cvetic. Vrtnarica pomaga vrtnarju zalivati vrtnice. Ostr gorski vršac je rt. Prvi zakrament je sveti krst. Krščeni ljudje so krstjani ali kristjani. Sveti Janez krstnik je krstil Krista. Sever brije čez drn in strn. Po strnišji plazi se strnišnica ali krastača. Smrtoglavec je krasen mračnjak. Miklova Zala je bila vrla in hrabra Slovenka. Medved prezimuje v brlogu. Drvar seka drva z drvnico. Orač drvari ali orje z drevom ali s plugom. Srp rabimo najbolj malega in velikega srpana. Jastreb gleda srpo. „Prva skrb“ je lepa povest. Rjasto in skrhamo orožje ni za rabo. Vrvi dela vrvar. Zajci se skrivajo po grmovji. Krtačnik dela krtače iz ščetin in dlake; pa tudi iz sirkovine. Srna in srnjak ste gorski živali. Sladka mrva (krma) je za goveda, kislja za konje. Jezusa so kronali s trnjevo krono.

2.

Namesto: **kert** ni **gerd**. Vertnar terga vertnice. Pri Terstu raste terstovina ob morji; piše se: **krt** ni **grd**. Vrtnar trga vrtnice. Pri Trstu raste trstovina ob morji.

(Pravilo.)

Narek 2. Zemlja je trdna, kost pa trdo truplo. Krško je mesto na Dolenjskem. V krstnem kamenu je krstna voda. Srčni ljudje so pogumni. Srčnost je lastnost slovenskih vojakov. Srd ali jeza spodkopava zdravje. Srbec je provzročitelj srapu ali garjem. Kaj provzročuje solčni, kaj mesečni mrk? Na drenu rastejo drenulje, na trnji trnjolice. Čemu je bezgov stržen? Na brvi srečala sta se dva trmasta kozla; kaj se je zgodilo? Mizni prt je bel, mrtvaški prt je črn. Ptiči pokončajo mnogo črvov; privoščimo jim tedaj kako zrnice žita! Grlica gruli. Kaj je podgrlina? Kaj ima golob v svojem grbanci? Hrt je nagel pes. Slovenščina je najbolj podobna hrvaščini in srbščini. Prhladna (trhlina) sveti se v temi kakor kresnica. Srčni krč je smrtna bolezen. Naša mati so iztržili na tržnem dnevu lepih denarjev. Brzovlak drdrá nagleje nego jadrnik. Kdor rad potrpí, si rože sadi. Lenoba je vseh grdob grdoba.

XLVI.

Soglasnika **l** in **v** kot srednika in končnika.

Narek 1. Volk trga ovce. Volkulja skotí petero do devetero volčet. Ko sem v bil, sem medico pil. Ko sva z očetom v bila, sva pivo pila. Polž nima rudeče krvi. Kako rad bi videl na morji solnce vzhajati! Sol pomeni modrost. V starih gradovih je mnogo sov in čukov. Naš stolp je osmerovoglat. Kakoršna setev, taka bo žetev. Zlat denar je svetel kakor solnce. Solnčnica se za solncem obrača. Ptič je visoko zletel, pa bo nizko sedel. Kadar boš sebi bruno iz očesa izderl, potem še le misli na pezdír v bratovem očesu. Zdole piha od vzhoda. Polhi živé v polšinah. Kovač tolče s kladivom. Kmet tolče grude s tolklo. Glavina ne dá trpežnih podplatov. Želva je dvoživka. Na pepelnico rabi se blagoslovljen pepel. Oderuh, dolgo si drl ljudi; sedaj te zemlja pokriva! Gospodar Omrzel veljá kot prvi sadjerejec, gospodinja Omrzela pa kot najspretnejša šivilja v vasi. Premog in šota služita mesto drv. Kol trti, stol starčku. Medena kov je lepša pa tudi dražja od železne. To je dvogoldinaršek najnovejše kovi.

Narek 2. Ko je mlinar pšenico pral, pridrl je hudournik, kateri je razdril jez, mlin pa je izpodjedel tako, da se bo gotovo podrl. „To pač ni prav, da rase na hrastu droben

želod, na slabi bučevini pa debele buče!“ — Zavedaj se svojih dolžnosti! Koliker je spol samostalnikov? Poznaš Marijine solzice? — Golt golzne. Volk je zgrabil našega Čuježa za goltanec. Žolti kos ima rumeno perje. Obljuba dela dolgove. Nikdo ni popolnoma, vsi smo grešniki. Sosedov hlev ne bi bil pogorel, da ne bi bilo tobaka. Kakšen je žolč? Ni rekel ne bev ne mev. Pšeničnik je bel. Morski val je tako dolgo v obalo plul, da je hiše na bregu zmanjkalo. Tudi črv čuti. Popiplji zel in plevel iz grebe! Napni vrvi! Ne gledaj v solnce! Tolčemo jabolka za tolkec. Ko bi nihče ne skrival, bi nihče ne kradel. Morska sol je po ceni. Živio naš vladar! (Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Podmelca. Glavni občni zbor »Tominskega učiteljskega društva« bode v Kobaridu v 29. dan septembra t. l. sè sledečim dnevnim redom: 1. nagovor predsednikov; 2. poročilo o društvenem delovanju preteklega leta; 3. pregled društvenega računa; 4. volitev treh pregledovalcev računa; 5. volitev društvenega odbora; 6. nasvèti in predlogi. Vsi p. n. častiti društveniki in društvenice prosimo, da se požrtvovalno udeležè zborovanja. — Začetek ob 9. uri zjutraj.

Odbor.

S Koroškega. Znano je, da je naš jedini šolski list »Pädagogische Stimmen« radi denarnih zadev prejenjal, in deželno učiteljsko društvo je v boji s podruštvi — radi različnosti točk v peticiji, koje so hoteli predložiti deželnemu zboru za zboljšanje plač — čisto razpalo. V onih peticijah so baje mestni učitelji se premalo ozirali na potrebe učiteljev na deželi, na kar so pa zadnje dni sklicali občni učiteljski zbor v Feldkirchen-u, hotèč ustanoviti novo dež. učiteljsko društvo, katerega odborniki bi bili tudi učitelji z dežele — ne le samo mestni učitelji. Ko pa pravila predložijo dež. vladi, niso bila odobrena. Nasprotno so pa tudi mestni učitelji sklicali občni zbor v Celovcu. Rodilo se je novo dež. učit. društvo pod imenom: »Landes-Lehrerbund«. Redno izhajajočega lista še nimamo, ampak le »Flugblätter« nam dohajajo. Podruštva pa zdaj preudarjajo — ali naj takoj pristopijo novemu društvu, ali naj počakajo, kako bode delovalo. — V Beljaškem okraji smo v 11. dan t. m. v Podkloštru imeli učiteljsko konferencijo. »Loosthema« je bil: »Methodische Grundsätze beim Kopfrechnen«. Nadučitelj g. Lah je govoril o sadjarstvu, učitelj g. Eller pa o čebelarstvu.

Iz Krškega. (Dalje in konec.) O »čitanji in uporabi okrajne učiteljske knjižnice« je poročal v imenu knjižničnega odbora načelnik g. Ferdo Seidl. Knjižnica šteje 978 del ter je ud Glasbene Maticе, Slovenske Maticе, Družbe sv. Mohora, Hrvatske Maticе, Hrvatskega pedagog. književnega sora, Slovenskega učit. društva, Jeronimskega društva in Pisateljskega društva.

Blagajnik g. Fr. Gabršek je poročal o računu okr. učit. knjižnice: dohodkov je bilo 142 glđ. 48 kr., stroškov 142 glđ. 2½ kr., ostaja torej v gotovine 45½ kr., kar so izvoljeni pregledovalci: g. Bezljaj, g. Ravnikar in gspđ. Wessner v popolnem redu našli.

V stalni odbor se izvolijo prejšnji gg.: Gabršek, Lapajne, Ravnikar in Seidl. Tudi v knjižničnem odboru ostanejo prejšnji udje, namreč: Abram, J. Cepuder, Gabršek, Medic in Seidl. V deželno učiteljsko konferencijo se izvolita: g. Fr. Gabršek in pri ožji volitvi g. Fr. Lunder.

Pri posameznih nasvetih se je oglasil g. Jarnej Ravnikar, učitelj iz Krškega, in s krepkimi besedami razložil slabo materijalno stanje učiteljstva, sosebno po večjih krajih na večrazrednicah. Predlagal je naslednjo prošnjo na slavni deželni zbor, katero so gg. učitelji in gosdč. učiteljice podpisali in katera se bode po deželnem poslanci g. Viljem Pfeiferji predložila na dotično mesto:

»Slavni deželni zbor!

Zahvaljevaje se za lani naklonjeno darilo (ko je namreč deželni zbor dovolil enorazredničarjem funkcijske doklade), obračamo se z zaupanjem vnovič do sl. deželnega zbora s ponižno prošnjo, naj se blagovoli po moči ozirati na naše bedno stanje.

Znano je, da se že l. 1883. učiteljem v Ljubljani zdatno povisale plače, ki pa imajo jednako sposobnost z onimi na deželi. A na deželi je v marsikaterem kraji — vzlasi na Dolenjskem in Notranjskem n. pr. v Senožečah, Postojini, Črnomlji, na Krškem i. t. d. živež mnogo dražji, kakor v glavnem mestu. Razun tega treba je še na deželi učitelju svoje otroke pošiljati večkrat v daljno mesto v šolo, kar gotovo veliko stane. Učitelji glavnega mesta si tudi lažje

pridobé kak postransk zaslužek, kakor oni na deželi. Z obzirom na to in na §. 55. državne šolske postave od 14. maja 1869. l., ki se glasi: 1. »Najmanjši prejemki, izpod katerih ne sme nobena šolska občina na niže iti, naj bodo odmerjeni tako, da učitelji in podučitelji, neprimorani truditi se s postranskimi deli, lahko vso svojo moč na svoj poklic obračajo in da je učiteljem še tudi mogoče, svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja«, dovoljemo si sledeče prositi:

1. Na čveterorazrednicah po mestih in trgih naj se druga učiteljska služba postavi v jednako plačilno vrsto z nadučiteljsko, torej primerno učiteljskim službam druge vrste (najnižje) v Ljubljani (600 gld.); opiraje se naprej v uvodu omenjene razloge in na to, ker pri učiteljstvu ni skoraj nikakega »avancementa«, in ker je tudi v drugih deželah n. pr. na Štajerskem in Hrvaškem druga učiteljska služba jednaka nadučiteljevi, od katere se loči le v tem, da ima nadučiteljsko funkcijsko doklado in prosto stanovanje več.

2. Dovolijo naj se petletnice, odmerjene 10% dotične plače, kakor je to navada po družih deželah.

Prepričani smo, da ako nam sl. deželni zbor to dovoli, vrne se med učiteljstvo zadovoljnost in večje veselje do svojega poklica, kar bo jedino le deželi na korist. Ostale bodo tudi potem boljše moči v domači deželi. Deželni stroški se pa vsled tega tudi ne bodo preveč povišali (za kakih 4500 gld.), (ker toliko plača samo Krški okraj za svojo meščansko šolo vsako leto), kajti naša prošnja je jako skromna. Pomisliti pa je tudi treba, da ravno Kranjska dežela najmanj potrosi za šolstvo, kar se je od neke strani tudi lansko leto že v slavnem zboru poudarjalo. Danes pa je šola priznana povsodi kot najvažnejši faktor v človeški družbi.

Svojo ponižno prošnjo ponavljaše zanašamo se na previdnost narodnih zastopnikov, ter pričakujemo gotove pomoči v tej zadevi«.

Drugi predlog g. J. Ravnikarja se je glasil, naj bi se velike šolske počitnice našega šolskega okraja premenile tako, da bi zanaprej trajale od konca julija do 15. septembra. Ko je g. predlagatelj ta svoj nasvet natanko osvetlil in preložitev počitnic s tehtnimi razlogi podprl, ugovarjal je taki predložitvi g. Iv. Lapajne, navajaje več momentov, ki bi govorili za obdržanje starega reda. Gosp. Jos. Bezljaj je z novimi argumenti podpiral nasvet g. Ravnikarja, kateri se je konečno z večino glasov vzprejel. Stvar se bode izročila stalnemu odboru, da jo predloži sl. c. k. okrajnemu šol. svétu, kateri jo bode po zaslišanji krajnih šolskih svétov definitivno rešil.

Zdaj se g. prvosednik zahvali gg. poročevalcem za njihov trud, g. c. k. okrajnemu glavarju za njegovo navzočnost in zanimanje in sklene konferencijo s trikratni »živio- in slava-klici« na Nj. Veličanstvo, našega presvetlega cesarja, čemur konferencija navdušeno soglasí. Konečno se še g. Abram v imenu konferencije presrečno zahvali g. prvosedniku za ljubeznjivo in nepristransko voditev in za njegovo blagonaklonjenost do učiteljstva.

Fr. Gabršek.

Iz Postojine. (Poročilo o okrajni učiteljski konferenciji Postojinskega okraja s 7. jul. t. l.) — Letos zbrali smo se učitelji Postojinskega okraja v 7. dan julija k običajni učiteljski konferenciji v Postojinskem šolskem poslopji. Prisotni bili smo razun ene učiteljice, katera je na odpustu, vsi učitelji in učiteljice našega okraja. Konferencijo počastili so z navzočnostjo tudi p. n. naš okrajni glavar gospod Friderik vitez Schwarz, gospod dekan J. Hofstetter, gospoda Ivan Zl. Škrjanec, župnik Harijski in Ivan Zl. Lavrenčič, katehet v Postojini.

C. kr. okr. šolski nadzornik gospod Janez Thuma otvori točno ob 10. uri konferencijo tako-le: Častita skupščina! Vsled poziva slavnega c. kr. okr. šolskega svéta z dné 22. maja snideli smo se danes tù k učiteljskemu zborovanju. Od zadnje konferencije se je za nas zgodila važna izprememba. Bivši okrajni glavar velespoštovani gospod Anton Globočnik imenovan je bil vladnim svétnikom v Ljubljani ter je ostavil naš okraj. Bil je ta gospod vedno jako vnet za povzdigo in blagor šolstva v tem okraji, kar svedoči, da je v času svojega dvaindvajsetletnega službovanja tù ustanovil dvanajst novih šol ter jih osem razširil z desetimi razredi. Nam učiteljem bil je vedno blag predstojnik in vrl podpornik v našem težavnem poslovanji, radi tega pa tudi smem z vso odločnostjo trditi, da ga je vse učiteljstvo ljubilo in spoštvalo. Uverjen sem, da govorim iz serca vseh navzočih, ako zakličem: »Bog ga živi, še mnoga leta v blagor naše mile ožje domovine!« —

A kakor užalostil nas je odhod tega gospoda iz okraja, tako oradostilo se je naše serce, čuvši, da mu je izbran naslednikom veleblagorodni gospod vitez Schwarz, katerega gospoda Vam tù predstavljati mi je čast.

V imenu slavne skupščine Vas, veleblagorodni gospod vitez prav srčno pozdravljam ter Vas zagotavljam, da Vam bodemo vedno udani in pokorni podložniki ter Vaše ukaze vselej natančno

izvrševali. Vaše podpore v šolskih zadevah smo si svesti, kajti glas o Vašej delavnosti in priznanosti do ljudskega šolstva došel je užé pred Vašim dohodom sem. Kar Vas prosimo je, da nam blagovolite biti dobron in prizanesljiv predstojnik v naših slabostih. S tem pozivljem slavno skupščino, da z menoj zakliče veleblagorodnemu gospodu vitezu kot našemu predstojniku v pozdrav trikratni »živio«.

Gospod vitez Schwarz se na to prav toplo in ganjeno zahvaljuje za prijazen vzprejem ter obljubuje, da bode vsem, kateri dolžnosti svojega stanu vedno izpolnjujejo, vedno naj boljši podpornik. Ob enem naprosi tudi gospod vitez zbrano učiteljstvo, da bi po svojih močeh storilo vse, kolikor mogoče, da bi se nevarna bolezen »kolera« ne naselila na naših tleh.

Potem nadaljuje gospod predsednik tako-le: »Spregovorim pa zdaj še nekoliko resnih besed z Vami, dragi tovariši! Po novej šolski postavi postali so učitelji svobodni, to se pravi, zadobili so večje pravice v šoli in zvunaj šole, toda žali Bog, da učiteljstvo samostojnosti ne zna prav uporabljati, temveč jo vedno bolj zapravlja, mesto da bi si jo utrdilo. Slabi duh nesloge vlada mej posameznimi in na večrazrednicah se redkokedaj nahaja prava sloga. V resnici me vselej serce boli, kadar mi pridejo v roke kake pritožbe o razpóru učiteljev. Gospóda moja, tako ne sme, tako ne more dalje, kajti zagotavljam Vas, da tako vedénje učiteljstva preseda užé visoki vladi. Če pridemo zopet ob svobodo, zakrivili si bodedo to sami in bodedo potem klicali: »mea culpa.« Torej tovariši, zdramimo se in posnemajmo slogo družih stanov n. pr. uradnikov in posebno duhovščine, pri katerej sliši se le redkokedaj o kakem razporu. Tudi učiteljstvo postalo bi s slogo lahko faktor, s katerim računati bi morali vsi krogi in tudi njega materijelno stanje bi se moralo s časoma zboljšati, saj ni zaman pregovor: »V slogi je moč« — »Sloga jači, nesloga tlači.« — »Viribus unitis,« ta zlati izrek našega presvetlega cesarja Vam priporoča Vas prav srčno pozdravljam«.

Gospod predsednik predstavi še potem učiteljstvu preč. gospoda dekana Postojinskega, kot zagovornika učiteljev v okr. šolskem svétu in potem č. gospoda Janeza Zl. Lavrenčič-a kot prijatelja učiteljem.

Svojim namestnikom voli gospod predsednik nadučitelja Trnovskega, gospoda Martina Zarnik-a. Zapisnikarjem voljena sta bila po predlogu gosp. nadzornikom g. J. Dimnik, učitelj v Postojini in gpdč. Marija Steiner, učiteljica v Postojini. —

Potem poroča g. nadzornik: »Z veseljem konstatujem, da so letošnji učni vspehi večinoma povoljni ter smelo trdim, da se učiteljstvo resno in vspešno prizadeva za vzgojo in izobražbo šolske mladine. To je v prvej vrsti častno za Vas, dragi tovariši, ki vse svoje moči žrtvujete svojemu poklicu; to je dalje čast šolskim oblastnijam, katere delujejo z Vami za napredek šolstva, da, čast je to vsemu kraju, čegar mladino vzrejate in poučujete. Hvala Vam, vrli učitelji in učiteljice, ki tako vedno izpolnjujete dolžnosti svojega težavnega stanu ter Vas ne opláši ne delo, ne trud, da dosežete svoj zvišeni namen: »povzdigo svoje šole — katero hočete pripraviti v to, kar mora biti, v učilnico izročene Vam mladine. Res hvalevredna je Vaša pridnost in marljivost, Vaše prizadetje, postavnim tirjatvam zadostiti. Da, tekmujete mej sabo za boljši napredek, to je veselo znamenje, ki mora gotovo vedno bolji in boljši sad prinašati. V prospéh šolskega napredka, v ohranitev dobrega imena naših šol, prosim Vas, da ostanete vztrajni v svojem marljivem delovanji ter bodete s tem v lep vzgled tudi svojim manj vestnim sokoilegom. —

Treba je nam učiteljem mejsobojne podpore, treba nam je vedno daljnega izobraževanja, treba vztrajnosti in veselja do poklica, kajti velika, težavna in važna je naloga, katero nam je izpolnjevati in skalnata so tla, v katerih nam je sejato dobro seme, seme omike in izobraženosti. Otroke vzgojiti k nravnemu življenju ter privaditi jih v potrebnih znanostih — res, malo besedi je to, a tem večja je njih vsebina, resna nje izvršitev. To čutijo posebno učitelji začetniki. Prišedši iz pripravnice poprimejo se polno lepim domišljij in nad svojega posla, a osupeni so videč, kako razlikuje se praksa od teorije, kako trda je ledina, katero orati jim je na učiteljskem polji. Izročeni so jim ob jednom trije ali štirje oddelki, o kojeh razdelitvi učencev so v pripravnici morebiti komaj kaj slišali, a o takem poučevanji se nikoli niso dejansko vadili. Tem treba je posebno potrpežljivosti, da ne omagajo, treba njim je vztrajne pridnosti, da si prisvoje potrebné prakse za izvrševanje težavne njih naloge. Glavna skrb biti jim mora prisvojiti si dobro ustrahovanje in dobro metodo za poučevanje v posameznih predmetih; komur tega ni mar, zgrešil je svoj poklic in boljši bilo bi, da ne posvetil bi je bil nikoli učiteljskemu stanu. Kaj hasne učitelju, če sam za-se še toliko vé, a otrokom svoje vednosti prodati ne zna. —

Metoda ima namen, da si učenci z lehkoto prisvoje učno tvarino ter si jo tudi dobro zapametujejo. Učenec zadobiti mora od učečega pravi nazor in pojem, torej se mu mora pri predavanji šolskih predmetov vse ono natančno razložiti, o čemur mu je zvediti in misliti. Priporočam

Vam posebno, da govorite vselej v kratkih stavkih ogibajte se vseh težko umljivih izrazov. Le to, kar otroci razumeti morejo, naj se poučuje, to pa z vso stanovitnostjo in natančnostjo. Velikega pomena pri vsem tem je večkratno ponavljanje predmetov. Na nekaterih šolah pa se to, kakor sem opazil, kaj rado prezira, kar proučuje, da otroci učivšo gradivo le površno znajo. Z večkratnim ponavljanjem se nikakor ne trati čas, kakor se morebiti komu dozdeva, ne, s tem se doseže, da si učenci učno tvarino natančno prisvojé in zapametujejo. V nekaterih šolah imel sem priliko opaziti, da učitelj vedno le sam govori ter na stavljena vprašanja si sam daje odgovore, tako da je od mnovega govorjenja užé ves utrujen, a otrokom pa družega treba ni, kakor z glavo prikimovati in zanikati. Dobro obsoja take učitelje Diesterweg rekoč: »Die Lehrer, die an Sprehsucht leiden, sind die allerschlechtesten, die es gibt«.

Posebne važnosti za šolski vspeh je, kakor sem užé omenil, tudi dobra disciplina. Ta okleplje vsega človeka in vso šolo in nje glavni pripomoček je navada. V dosego te treba je koj v začetku pri vstopu vaditi učence na ubogljivost, pazljivost, red, snago in živahnost pri odgovarjanji. Na nekaterih šolah zapazil sem na steni šolske postave, obsegajoče vse ono, kar se od učenca zahteva in kar se mu prepoveduje. Ta naprava zdi se mi koristna, kajti s tem, da se učencem večkrat prebirajo postave, navadijo se živeti po predpisu in zbudí se v njih čút za postavno življenje, do ubogljivosti in spoštovanja. Toda zabiti učitelj ne sme, da bodejo ti predpisi le takrat imeli svojo pravo naravno vrednost, če si bode on pridobil ljubezen in spoštovanje svojih učencev. Otroci najrajše ubogajo svojega učitelja in storé svojo dolžnost, če ga ljubijo. V dosego dobre discipline mora učitelj potruditi se, svojim učencem biti vsestransko v lep vzgled; kajti kakoršen učitelj, taka je šola. Vzglede to je bistveni pripomoček za vzgojo. Če n. pr. učitelj od svojih učencev snago tirja, imeti mora to lepo lastnost v prvi vrsti sam; od zanemarjenega učitelja ne morejo se učenci snage priučiti. Če učitelj od svojih učencev zahteva snažne knjige in zvezke, mora tudi on vse svoje reči imeti v najlepšem stanu. Če veleva učitelj svojim učencem pravočasno hojo v šolo, zamujati tudi on ne sme šolskega pouka. Z jedno besedo, vse one lepe lastnosti, katere učitelj od svojih učencev tirja, imeti jih mora on vzgledno, ináče so njegove lepe besede le malo vspešne. Po nekaterih šolah zapazil sem, da se vsako opravilo, tudi najmanjše, n. pr. kadar se devajo knjige ali zvezki na klop ali pod klop, kadar je treba vstati, se usesti i. t. d. vrši na komando: »ena — dve«. S tem doseže se lep red in mir, torej tako ravnanje priporočam vsem učiteljem v posnemo. Pri kaznjevanji učitelji ne ravnaajo vselej previdno. Obsojati moram, da se učenci za kazen postavljajo pred šolska vrata. Ne samo, da je na ta način kaznjencem udeležitev pouka zabranjena, pretí jim v zimskem času tudi nevarnost prehlada. Tako ravnanje učiteljevo se torej niti iz pedagogičnega, niti iz zdravstvenega stališča nikakor odobravati ne more. Kadar se učenci z zaporom kaznujejo, ne smejo se nikdar puščati brez varstva. Če so kaznjenci pripuščeni sami sebi, taka kazen malo izdá; da, nekaterim učencem je še prav ljubo, ker se mej zaporom na šolskih klopih dobro iztelo vadijo ter pridno izkričé. A otroke v šoli same puščati je tudi lahko nevarno. Pripetí naj se jednemu ali drugemu po neprevidnosti kaká nesreča in kdo drugi nego učitelj bode vsega kriv. Saj je bilo letos brati, da se je nekov učenec mej zaporom obesil in oče, čuvši o tej nesreči, ubil je v obupnosti dotičnega učitelja. V posameznih šolah zapazil sem, da učenci pri izpraševanji ne sedé mirno, temveč se spenjajo na kviško ter se silijo odgovarjati. Ta grda razvada naj se na vsak način odpravi, kajti učenci imajo se v šoli vedno dostojno in mirno obnašati; le kadar hoče učitelj prepričati se, koliko onih učivšo tvorino razumé, sme jim dovoliti, roko lahko vzdigniti. Tudi je ojestro zabranjevati šepetanje, ker se slabi otroci zmeraj zanašajo, da jim bode tem potom lahko odgovarjati brez učenja in pazljivosti.

Gledé poučevanja posameznih predmetov omeniti mi je sledeče: V kazavnem pouku pri prevencih poučuje se v nekaterih šolah izvrstno, kar spričuje, da učitelji uvidevajo korist tega poučevanja in da stopijo pripravljene mej svoje učence. Po nekaterih krajih, kakor je brati, bavijo se v 1. razredu prve 4 tedne edino le z kazavnim ukom. Po mojem nemerodajnem mnenji zadostuje jeden teden popolnoma, predno se pričné s spoznavanjem črk, saj kazavni nauk gojiti se ima itak v zvezi z abecednikom skozi vse leto. Napačno pa je, začetkoma kazavni nauk popolnoma ignorirati, kajti ta je za mladino nekaka vez mej domačo hišo, mej brezskrbnim otroškim življenjem in šolo, kjer jo čaka resno delo. Kazavni nauk ravno je, ki vpeljuje otroka polagoma v šolski pouk. V branji so učenci posebno v višjih razredih, oziroma oddelkih prav dobro izurjeni. Gotovo hvalevredno je, da učitelji z veliko pozornostjo gojé ta pouk, kajti važen ni samo za šolo, ampak za vse daljno izobraževanje. Opozoriti pa moram nekatere učitelje, da naj ne gledajo samo na mehanično urnost, ampak tudi na logično, to je razumno ter na estetično, to je na lepo-glasno branje s čútstvom. Otrok naj tudi pri branji misli, to je naj na pogloblívno misel in jedro ter na zapopadek vsakega berilnega spisa pazi. Branje s čútstvom in deklamatorično branje pri-

svojili bodejo si učenci najlažje, če jim bode učitelj dotična berila vzgledno bral. Ta njegov vzgled izdal bode več, nego vsa pravila in opominjevanja. V nekaterih šolah zapazil sem, da se prehitro ali pretiho bere. Dotične učitelje opozarjam, da hitro branje nikakor ne povpešuje dobrega branja, ker se pri tem prezirajo najvažnejše tirjatve tega pouka, kakor pravi naglas in ločila (interpunkcije). Če obojam tiho branje, ne mislim pri tem, da bi se moralo kričati, ne, zadostuje, da se bere z glasom, da se razločno sliši, po vsej šoli. Vsaka berilna vaja pričénja naj se z razlago. Tej sledi naj razumljivo pripovedovanje berila in vzgledno branje učiteljevo, dalje branje in pripovedovanje zapopadka po učencih ter uporaba berila za spisne vaje. (Dalje prih.)

Z Gorenjskega, meseca septembra. Učitelji Radovljiškega okraja zborovali so letos v dan 1. septembra v šolskem poslopji čveterorazredne ljudske šole v Radovljici. Dnevni red temu zborovanju objavil je »Učiteljski Tovariš« v 16. številki tekočega letnika. Novi c. kr. okrajni šolski nadzornik gospod profesor Fran Levec, otvoril je zborovanje s kratkim ogovorom na zbrane učitelje. Svojim namestnikom si je zbral gospoda nadučitelja J. Trojar-ja z Bleda, a zapisnikarjema je volil gosp. učitelja Ign. Rozmana z Dobrave in pa gospdč. Hedviko Pavlin-ovo iz Radovljice. V svojem letnem poročilu spominjal se je najpred umršega kolega gosp. Valentina Žvagen-a, bivšega učitelja Radovljiškega. Zbor v znamenje sočutja vstane sè sedežev. Statističnemu poročilu posneli smo to-le: Okraj šteje 22 javnih šol — šoli v Ratečah in na Koprivniku ste bili zaradi krajevuih razmer zaprti — 1 šola v ženski kaznilnici v Begunjah, 1 eskurendo-šola na Planini pri Jesenicah in pa 1 šola za silo v Lešah. Okraj ima 30 učiteljskih močij, 23 učiteljev in 7 učiteljic; 22 učiteljskih močij je nastavljeno definitivno, 6 začasno, 2 ste brez vsakojih spričeval. Za šolo godnih otrok je štel okraj 3267. Javne šole v okraji je obiskovalo 2875 otrok, javne ljudske po drugih okrajih pa 169 otrok, v privatnih šolah so bili 4 otroci, a v srednjih šolah je bilo 15 dečkov, 74 otrok je bilo od pouka oproščenih, 47 pa jih zaradi telesnih hib nij obiskovalo šole. Le 83 normalno razvitih otrok torej ni hodilo v šolo. Lansko šolsko leto je bilo 133 učencev brez pouka. Obiskovalo je torej lani 95·5% za šolo godnih otrok šolo, letos pa 97%. Le 3% so še brez nauka. Ker pripada povprečno vsakemu učitelju po 96 otrok za poučevanje, treba bo skrbeti, da se deloma ustanovi še nekaj novih šol, in deloma nekaj starih razširi. Za prihodnje šolsko leto se bo otvorila na novo ustanovljena ljudska šola v Ribnem pri Bledu, a razširile se bodo v kratkem jednorazredne ljudske šole v Begunjah, na Breznici in v Kropi.

V ponavljavne šole je bilo vpisanih 737 učencev; šolo obiskovalo pa je le 595 otrok.

Za zboljšanje šolskega obiskovanja predlaga, da naj krajni šolski svéti sami kazni predlagajo. — Za vzdrževanje snage in discipline v šoli, opozarja učitelje na dotični ukaz sl. ministerstva za uk in bogočastje z dné 19. julija 1875. l.

O posameznih predmetih omenil je to-le: Branje je bilo povsod dobro, naopak pa slovniški uk ni bil dovoljen. Slovnice svojega jezika se nihče rad ne uči; treba torej gledati, da postane ta pouk zanimiv. Frazeologična in leksikalna svojstva dá še-le slovnično učenje. — Ker je pisanje odvisno od individualnosti dotičnega otroka, vadi naj učitelj učence vseh formalnosti v dosego lepega rokopisa. Pri spisji mora biti otrok zmožen svoje misli o kakem prostem predmetu napisati. Učitelj naj ne zabi vestno popravljati zvezke; tudi naj se za vsako nalogo piše popravek na šolsko desko. — Računanje je dobro. Z računskimi prihitleji otrokom ni treba računati. Glavna stvar ostane, da umeje 4 računске specije. Z vidnimi uspehi se je poučevalo v realijah. Poudarjal je tù posebno važnost zemljevidov in pa učenje primerjajoče geografije. — Telovadba je bila dobra; istotako je bil zadovoljen s petjem, želeč, da se vadi tudi cerkvena pesem.

Šolske knjižnice niso povsod v redu. Šolski vrti so v obče dobri, jeden je pa celó vzgleden in je poleg tega tudi najlepši na Kranjskem. — Brez dvombe je mislil tù gospod nadzornik šolski vrt gospoda nadučitelja Žirovnika z Gorjan. Kolikor se je pisatelj teh vrstic sam prepričal, gre napominanemu gospodu v tej reči vsa čast, in želeli bi bilo le, da bi našel veliko posnemalcev. — Okrajna učiteljska knjižnica je v lepem redu; po zapisniku sodéč, je rekel, da jo učitelji premalo uporabljajo.

Gospod Jekovec, učitelj v Kamni gorici, poročal je v 3. točki dnevnega reda: kako in v katerem obsegu je na podlagi naših učnih črtežev obravnavati slovensko slovnico na jednorazrednicah. Gospod A. Maier, nadučitelj v Jesenicah, poročal je o istem predmetu za dvorazrednice in gospica M. Maroutova, učiteljica v Radovljici, za čveterorazrednice. — Debatiralo se o tej točki ni.

G. Kovšca, učitelj v Kropi, je poročal o 4. točki dnevnega reda o »jednostavnih pisalnih in risalnih učilih. Gospod poročevalec je s številkami prav dobro pojasnil, da kaže učiteljem najbolj naročevati blaga pri Grubbauerji v Linzu. »Ne gledé na to,« rekel je gospod Kovžca, »da nam

Grubbauer daje najceneje blago, moramo se držati te firme tudi zaradi tega, ker tudi naša »Narodna Šola« kupuje tam šolsko robo in je večina šol na deželi navezana na mile darove tega prekoristnega zavoda. Blagemu sotrudniku bodi na tem mestu za njegovo tehtno poročilo v imenu tovarišev izrečena najtopleja zahvala. Konecletni račun bukvarničnega odseka sta pregledala in odobrila gospoda Jekovec in Podkrajšek. (Konec prih.)

Iz Rudolfovega. Učitelji Novomeškega okraja tužnega srca naznanjajo, da je njih tovariš, gospod Herman Venedig, učitelj v Poljancah, v 7. dan t. m. po dolgi, mučni bolezni, previden sè svetimi zakramenti za umirajoče, 44 let star, mirno v Gospodu zaspal. Pogreb je bil v 9. dan t. m. ob 4. uri popoldne na tukajšnjem pokopališču. Naj v miru počiva!

Iz Planine. (Poslano.) Štejem si v dolžnost, da vsem tistim častitim g. g. tovarišem, kateri so me leta 1876. in 1882. svojim zastopnikom v c. k. okrajni šolski svèt Logatski izbrali, tem potom javljam, da sem z današnjim dnevom iz te korporacije izstopil.

V Planini, v 1. dan sept. 1886. l.

Josip Bénédek,
nadučitelj.

Z Dobrove. Učiteljsko petindvajsetletnico praznovali so tû v 2. dan septembra t. l. ljudski učitelji g. g. Mat. Rant, Fr. Klinar, Fr. Praprotnik, St. Francelj in Fr. Kavčič. Te redke lepe slovesnosti udeležili so se tudi drugi sosedni učitelji g. g.: Andr. Praprotnik, Iv. Tomšič, Fr. Raktelj, Jos. Levičnik, Fr. Papler in Leop. Božič. Razen teh so bili tudi navzoči gimn. profesor iz Gorice gosp. Kožuh, domači župnik g. Jarn. Babnik in duh. pomočnik g. Laznik. Tudi deželni in državni poslanec g. dr. Jos. Poklukar pozdravil je zbrano veselo družbo, katera je po cerkveni božji službi obedovala v gostilnici pri »Mežnarji«. Bil je zares prav vesel dan, po domače zbrane družbe. Vsem tem vrlim gg. petindvajsetletnikom voščimo še drugih prav veselih in zdravih petindvajset let!*)

Od D. M. v Polji. Redka slavnost se je tukaj vršila v nedeljo 8. preteč. m. Tukajšnja šola še do zdaj ni imela svoje zastave, okrog katere bi se zbirala šolska mladina o slovesnih obhodih in drugih slavnostih. Domenili smo se in sklenili smo, da bomo napravili šolsko zastavo in da se bode konec šolskega leta slovesno blagoslovila. Naznanivši učencem omenjeni sklep, so hitro in radostno prinašali svoje doneske, vsak po svoji zmožnosti, po 10, 20, 30, 40, 50, 60 kr., nekateri celó po 1 gld. in še več. Tudi dobrotniki šole so v ta namen darovali zdatne doneske. Tako sta g. župan L. Strah in posestnik Al. Prdan vsak po petak za zastavo dala. Tudi blaga gospóda iz Fužinske grajščine in tovarniški uradniki so nas iznenadili z nepričakovanimi zneski, tako gospod Baumgartner z 20 gld., in gosp. ravnatelj papirne tovarne na Vevčah obljubil je poravnati ves slučajni primanjkljej. Vsi doneski posamezno natančno vpisani nahajajo se v šolski kroniki. Dariteljem pa se še tukaj prisrčno zahvaljujemo.

Za slovesno blagoslovljenje ob $\frac{3}{4}$ na 10 povabljena sta bila za kuma novi zastavi blagorodni gosp. E. Englander, ravnatelj tovarne in blagorodna gospá Mat. Stadler, soproga tov. dernaričarja, katera sta povabilo radovoljno vzprejela, kar je slavnost tem bolj povišalo. Šolska mladina zbrala se je v šolskem poslopju, od kodar je šla z novo zastavo v cerkev k blagoslovljenju. Ko je čast. gosp. župnik Fr. Levičnik, zastavo blagoslovil, naznanil je to tudi strel možnarjev, in šolski otroci zapeli so prav ganljivo zahvalno pesem in potem še cesarsko himno.

Gosp. duh. pomočnik je mej govorom z lece razložil pomen podob in barv na šolski zastavi s cerkvenega stališča. Za tem je bila slovesna sv. maša, pri kateri je pel večinoma moški kvartet, nekaj pa tudi mešani zbor.

Popoldne imela je šolska mladina z novo zastavo procesijo za sv. leto k podružnični cerkvi v Zg. Kašelj. Na potu domov gredé nas je že tovarniška gospóda, blagorodna gospóda Stadler in Sons, pričakala pri vasi Zg. Kašelj, kjer je pri Gasarji s kruhom in vinom pogostila vso šolsko mladino, čez 300 na številu.

Gotovo ostane ta slavnost vsem nam, zlasti šolski mladini v nepozabljivem spominu. V imenu šolske mladine in učiteljstva zahvaljujem se tedaj prav spodobno za velikodušno pomoč in čast pri tej slavnosti!

Fr. Kavčič,
nadučitelj.

Iz Ljubljane. Šolsko leto 1886/87. bode se tû v srednjih šolah, v c. k. izobraževalnicah za učitelje in učiteljice in v mestnih ljudskih (deških in deklških) začinjalo 18. t. m. s sv. mašo k sv. Duhu in 20. t. m. z rednim šolskim poučevanjem. Vpisuje se v srednje šole 14. in 15., v ljudske šole pa 16. in 17. t. m. Vzprejemne preizkušnje za srednje šole bodo 16., 17. in če treba tudi 18. t. m. — Iz krajev (na Dolenjskem), kjer je še bolezen kolera, se bodo učenci pozneje vzprejemali.

*) Obširnejši dopis o tej slavnosti smo za ta list prepozno dobili.

— Glavna učiteljska skupščina v Pragi dné 9., 10., 11. in 12. pretečenega meseca bila je, kakor nam poročajo časopisi in potrjujejo tudi oni, kateri so se je udeležili, najsi-jajnejša od vseh dozdanjih učiteljskih skupščin. Mnogo nad 2000 učiteljev, učiteljic, prijateljev národnega šolstva in národnih zastopnikov polnilo je dvorano, v katerej se je zborovalo. Tudi precejšnje število učiteljev in učiteljic iz družih sorodnih dežel potovalo je v zlato Prago, da se ondú seznaní in spozná z naprednimi učitelji vrlega češkega národa, v katerem se tako lepo razvija národna izomika, obrt in industrija. Ker je »Tovarišu« obljubljeno obširnejše poročilo o tej mnogobrojno obiskovanej učiteljskej skupščini, zatorej naj zadostujejo za danes te male vrstice, ki opozarjajo naše čestite čitatelje na poročilo, katero nam je obljubljeno.

— Ivan Filipović, šolski nadzornik, predsednik »hrv. ped. knjiž. zbora« in prvak hrvatskega národnega učiteljstva slavil je včeraj v 14. dan t. m. 30letnico svojega službovanja. Proslavilo je ta veseli dan vse hrvatsko národno učiteljstvo, ter tudi mi slovenski učitelji, osobito pa »Učit. Tovariš« kliče ustvaritelju »hrvat. ped. knjiž. zbora«: »Još na mnogaja lieta!«

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Jan. Krulec, pomožni učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, imenovan je stalnim učiteljem na tej šoli. — G. Anton Funtek, učitelj v Šent-Vidu pri Zatičini, dobil je uč. službo na novoustanovljeni ljudski šoli na Karolinski zemlji (na barji) poleg Ljubljane. — G. Fran. Klinar, učitelj v Šent-Vidu pri Cérknici, pride na novoustanovljeno šolo na Spodnjo Hrušico pri Ljubljani. — G. Ludovik Vagaja, učitelj v Kopanji, pride na novoustanovljeno ljudsko šolo v Pirniče (v Ljubljanskem okraji). — G. Fran. Galè, učitelj pri Sv. Jakobu pri Savi, pride na III. uč. mesto v Šiško pri Ljubljani. — G. Jan. Dolinar, učitelj v Krašinj, je zač. upokojen; na njegovo mesto pa pride g. Jos. Bizilj, učitelj v Goranjem Tuhinji. — G. Fran. Kozják, potrj. pripravnik, pride zač. v Šent-Kocijan pri Turjaku. — Za trdno so postavljeni: g. Janez Ziegler, učitelj v Ljubnem in g. Luka Kavalár, učitelj na Breznici.

Št. 466.

okr. š. sv.

Razpis učiteljske službe.

V šolskim okraji Kranjskem oddali se bodo za trdno učiteljski službi v Sorici in v Zalemlogu po 400 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne doklade in s stanovanjem.

Prošnje naj se oddajajo do 30. dné septembra t. l. pri podpisanem okraj. šol. svétu.

C. kr. okraj. šol. svét v Kranji v 5. dan septembra 1886. l.

Razpis učiteljske službe.

Vsled resignacije razpisuje se zopet in oddala se bode za trdno, ali začasno služba II. učitelja na čveterorazredni ljudski šoli v Metliki s 500 gld. letne plače.

Prošnje naj se vlagajo do 30. septembra pri c. kr. šol. svétu v Črnomlji.

Št. 1009.

Razpis učiteljske službe.

Na dvorazredni ljudski šoli v Koprivniku (Nesselthal) bode se za trdno oddala II. učiteljska služba s 400 gld. letne plače.

Prosilci za to službo naj do 1. dné oktobra 1886. l. svoje prošnje postavnim potom pošiljajo c. kr. okrajnemu šolskemu svétu v Kočevje.

C. kr. okrajni šolski svét v Kočevji.

Št. 1002.

Razpis učiteljske službe.

Na trirazredni ljudski šoli v Velikih Laščah oddala se bode za trdno, ali začasno III. učit. služba s 400 gld. letne plače.

Prošnje naj se postavnim potom do 20. septembra t. l. pošiljajo podpisanemu c. kr. okraj. šol. svétu.

C. kr. okrajni šolski svét v Kočevji v 29. dan avgusta 1886. l.

Hočevár l. r.

Listnica upravníštva: Gosp. A. L. v V.: Je za vse l. 1886. plačano. — M. K. v St. P.: Za prvo poluletje samo 1 gld. 50 kr. plačano.